Počasí v době vzniku Československa

27.10.2022 - Monika Hrubalová | Český hydrometeorologický ústav

Je pondělí 28. října 1918, horské oblasti hlásí teploty pod bodem mrazu a na vrcholcích leží sníh. Většina území nově vznikajícího státu je zahalena oblačností a na některých místech se objevují přeháňky. „Tehdy do střední Evropy pronikal chladný vzduch od severu. Tlaková výše, která pak ovlivnila počasí i u nás, měla svůj střed právě na trojmezí dnešních států Německa, Švýcarska a Rakouska. Zároveň k nám zasahovala od východu tlaková níže se středem nad rumunským pobřežím Černého moře." popisuje meteorolog Jan Šrámek.

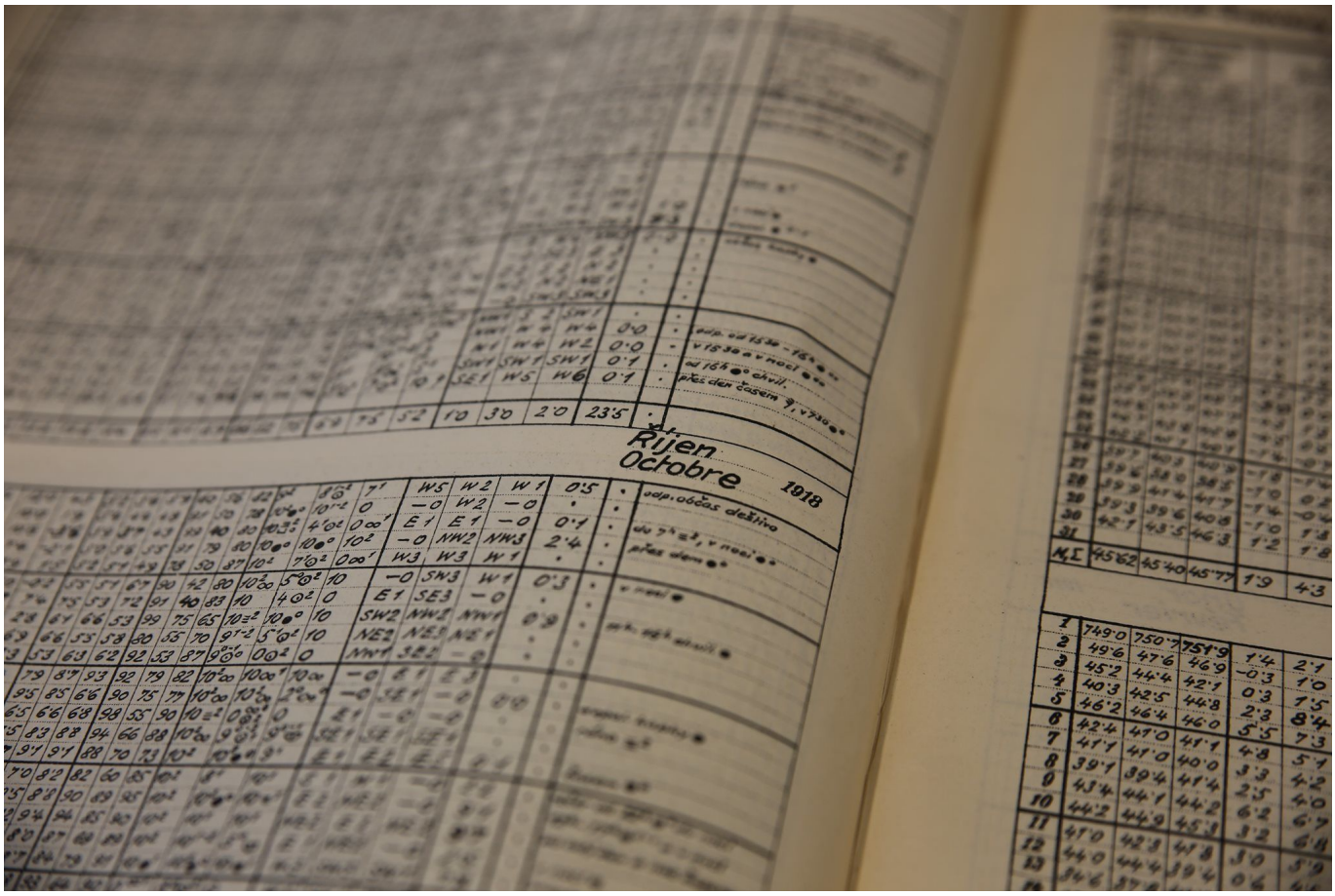

Je pondělí 28. října 1918, horské oblasti hlásí teploty pod bodem mrazu a na vrcholcích leží sníh. Většina území nově vznikajícího státu je zahalena oblačností a na některých místech se objevují přeháňky.

Před 104 lety, 28. října 1918, bylo na území Československa (ČSR) většinou zataženo. Ranní teploty se nejčastěji pohybovaly od 1 °C do 5 °C. Na jihozápadě Čech bylo místy polojasno, a proto v Prachaticích klesla teplota až na -0,8 °C. Přes den se přeháňky objevovaly hlavně na severovýchodě Moravy a taky na Slovensku, na hřebech hor byly sněhové. Odpolední teploty se nejčastěji pohybovaly pouze mezi 4 a 8 °C. V Teplicích tehdy naměřili 8 °C, v Českých Budějovicích 7,0 °C, v pražském Klementinu 7,7 °C, v Brně-Pisárkách 7,6 °C a v Opavě 5,7 °C. Slunce se na obloze ukázalo pouze na chvíli na jihozápadě Čech.

„Tehdy do střední Evropy pronikal chladný vzduch od severu. Tlaková výše, která pak ovlivnila počasí i u nás, měla svůj střed právě na trojmezí dnešních států Německa, Švýcarska a Rakouska. Zároveň k nám zasahovala od východu tlaková níže se středem nad rumunským pobřežím Černého

moře,“ popisuje vedoucí Centrálního předpovědního pracoviště Jan Šrámek.

Záznamy a měření z října 1918 jsou k dispozici například ve specializované knihovně v centrále Českého hydrometeorologického ústavu v pražských Komořanech, která je přístupná, i veřejnosti V ročence s měřením z roku 1918 jsou záznamy z 52 meteorologických stanic. Z toho je 5 stanic s každodenními údaji o teplotě, tlaku nebo vlhkosti vzduchu. Je zde uvedeno i množství oblačnosti nebo měření síly a směru větru. Z dalších 47 stanic jsou podány pouze měsíční výsledky.

Zdá se, že počasí mělo lehce symbolický význam i s územní platností. Nově vznikající stát byl obestřen spoustou nevyjasněných záležitostí. Žilo zde mnoho menšin, které nebyly názorově jednotné a nesdílely nadšení pro nově vznikající stát.

To ráno, kdy vyrážel Antonín Švehla a František Soukup do Obilního ústavu, je v Praze teplota 3 °C. Postupně stoupá a v čase odpoledního shromáždění na Václavském náměstí hlásí Klementinum 7,7 °C. Bouřlivé oslavy doprovází drobné dešťové přeháňky a zatažená obloha. Radost z událostí nezastaví ani nepříznivé a chladné počasí.

I na přelomu října a listopadu pokračovalo chladné počasí. Přesto se na mnoha místech sloužily mše pod širým nebem. Lidé se scházeli a oslavovali mír i nově vzniklý stát.

Pozn.: Údaje teplot a data jsou ověřená klimatology ČHMÚ.